

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«29» серпня 2025 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВКПП 1.2.2. «Захист прав за національним та європейським правом»

Освітньо-професійна програма	<u>Право</u>
Спеціальність	<u>081 Право</u>
Факультет	<u>Економіко-правовий</u>

2025 – 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Захист прав за національним та європейським правом» для здобувачів другого освітнього рівня «магістр» ОПП «Право» спеціальності 081 «Право».

Розробник:

Григор'єва Вікторія Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права МДУ
Луценко Юрій Васильович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права МДУ

© Григор'єва В.В. 2025

© Луценко Ю.В. 2025

© Маріупольський державний університет, 2025

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 Право</u>	Нормативна - циклу дисциплін професійної підготовки	
Модулів – 1	ОПП «Право» <u>081 Право</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: науково-дослідна робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 20/20 самостійної роботи студента – 59	Рівень вищої освіти: <u>другий (магістерський)</u>	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	100 год.
		Індивідуальні завдання	
		22 год.	22 год.
		Вид контролю:	
	екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти: 41 (30%) / 79 (70%)

для заочної форми здобуття вищої освіти: 17(20%) /103(80%)

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у здобувача вищої освіти високого рівня правової культури на основі засвоєння науково-теоретичних та практичних знань про сутність та правову природу прав і свобод людини, форми їх реалізації, а також про систему національних та європейських засобів захисту прав і свобод людини. Основні завдання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців: знань про: правову природу та юридичну сутність прав і свобод людини, форми та способи їх реалізації, а також про рівні та складові елементи юридичного механізму захисту прав і свобод людини; набуття практичних навичок щодо визначення, обрання та реалізації найбільш ефективних засобів захисту прав людини; умінь: використовувати основні природні права та позитивні права закріплені у національних та міжнародно-правових актах; враховувати процеси еволюції прав людини впродовж розвитку цивілізації; застосовувати отримані знання на практиці; користуватися правовою термінологією у сфері захисту прав людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач буде здатний продемонструвати:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Генезис прав людини. Основні принципи захисту прав людини.

Теорія прав людини в різних правових концепціях. Сучасні концепції міжнародного права прав людини. Поняття прав і свобод. Ознаки прав людини. Співвідношення правового статусу людини та громадянина. Права людини і права громадянина. Критерії класифікації прав людини. Класифікація права людини за періодами їх виникнення. Класифікація прав людини за сферою їх

існування. Імплементация міжнародно – правових стандартів прав людини в законодавство України.

Тема 2. Універсальні міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх нормативне забезпечення

Загальна декларація прав людини та інші універсальні угоди, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини. Особливості міжнародних пактів про економічні, соціальні, культурні права, громадянські і політичні права, схвалені ООН. Інститут Конвенцій про попередження злочинів геноциду і покарання за нього, про політичні права жінок, про статус біженців, про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, про права дитини. Роль і значення (Європейської) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини для правової системи України.

Тема 3. Міжнародна політика захисту прав людини в умовах глобалізації

Міжнародно-правова кодифікація системи захисту прав людини. Міжнародні контролюючі органи за дотриманням міжнародних стандартів з прав людини у рамках міжнародних організацій. Форми міжнародного контролю. Міжнародні судові інституції у механізмі захисту прав людини. Європейська інституційна система захисту прав людини. Діяльність ОБСЄ у сфері визначення та просування стандартів захисту прав людини.

Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на Європейському рівні.

Проблеми забезпечення юридичних гарантій в Європейському праві. Інституційні гарантії. Процесуальні гарантії. Матеріальні гарантії. Спеціальні гарантії. Механізм захисту прав людини на Європейському рівні. Рада Європи і Європейський Союз: функції і повноваження з прав людини. Проблеми імплементації в Україні Прецедентного права Ради Європи. Міжнародно правове регулювання захисту прав людини в межах Організації з безпеки і співробітництва в Європі. Контрольний механізм за дотриманням прав людини в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

Тема 5. Європейський суд з прав людини як механізм захисту прав людини.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ): поняття, порядок утворення, склад та внутрішня структура. Звернення до Європейського суду з прав людини.

Особливості рішень ЄСПЛ та їх виконання. Умови прийнятності індивідуальних заяв до розгляду в ЄСПЛ. Юридична природа рішень ЄСПЛ. Виконання рішень ЄСПЛ. Роль Комітету Міністрів Ради Європи у контролі за виконанням рішень ЄСПЛ. Проблемам, що виникають при виконанні рішень ЄСПЛ проти України.

Тема 6. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та механізм контролю за їх виконанням

Суть та зміст Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Особливості міжнародних зобов'язань України у сфері захисту прав людини.

Моніторинг щодо дотримання прав людини в Україні міжнародними організаціями. Функціонування механізму контролю у сфері захисту прав людини в Україні.

Змістовний модуль 2

Тема 7. Конституційні основи національної системи захисту прав людини

Права людини у правовій доктрині: природно-правовий та позитивістський підходи; сучасні концепції (індивідуалістичний, колективістський, інструменталістський). Конституція України як інтегративна основа системи прав людини: пряма дія, верховенство права, співвідношення з міжнародними договорами. Межі реалізації та обмеження прав у національному правопорядку (аналіз ст. 64 Конституції України та практики КСУ). Парламентський та президентський контроль у сфері захисту прав: проблематика політичних і правових гарантій. Доктрина «живої Конституції» та її застосування в українських реаліях.

Тема 8. Судова влада і конституційний контроль у сфері захисту прав людини

Суд як гарант прав: доступність правосуддя, «розумний строк» і проблеми ефективності судової системи. Верховний Суд: роль у забезпеченні єдності судової практики та імплементації рішень ЄСПЛ. Конституційний Суд України: інститут конституційної скарги та його практичне значення; колізія між «політичним» і «правовим» характером діяльності КСУ. Вплив рішень ЄСПЛ на національну судову практику: обов'язковість, проблеми імплементації та доктрина «конституційного діалогу». Порівняльний аналіз: конституційний контроль у країнах ЄС та можливості для України.

Тема 9. Інституційні та позасудові механізми захисту прав людини

Уповноважений ВРУ з прав людини: межі мандату, «soft law» як інструмент правового впливу, аналіз ефективності спеціальних доповідей. Адвокатура як гарант доступу до правосуддя: проблеми незалежності та професійних стандартів. Система безоплатної правової допомоги: виклики у забезпеченні рівності правових можливостей; досвід ЄС. Правоохоронні органи та права людини: баланс між «державною безпекою» і «правами особи», межі повноважень під час воєнного стану. Громадянське суспільство та правозахисні рухи: громадський контроль, стратегічні судові справи, вплив на законотворчість. Доктрина «четвертої влади»: роль ЗМІ та цифрових платформ у захисті прав людини.

Тема 10. Сучасні виклики та перспективи розвитку національної системи захисту прав людини

Захист прав людини в умовах війни: практика ЄСПЛ і національних судів, проблеми обмеження прав і збереження верховенства права. Права внутрішньо переміщених осіб, біженців і військовослужбовців: правові прогалини та перспективи регулювання. Заборона катувань і жорстокого поводження: національні механізми превенції (Національний превентивний механізм, діяльність Омбудсмана). Цифрові права: приватність, захист персональних

даних, проблема «кібербезпеки vs права людини». Євроінтеграційний вимір: гармонізація українського законодавства з acquis ЄС у сфері прав людини. Моделі розвитку: інтеграція національної системи в європейський простір захисту прав людини, перспективи «мультирівневої конституціоналізації».

3. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	сво-го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Генезис прав людини. Основні принципи захисту прав людини.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Універсальні міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх нормативне забезпечення	12	2	2			8	12		2			10
Тема 3. Міжнародна політика захисту прав людини в умовах глобалізації	12	2	2			8	12	2				10
Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на європейському рівні.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 5. Європейський суд з прав людини як механізм захисту прав людини	12	2	2			8	12	2				10
Тема 6. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та механізм контролю за їх виконанням	12	2	2			8	12		2			10
Змістовий модуль 2.												
Тема 7. Конституційні основи національної системи захисту прав людини	12	2	2			8	12	2				10
Тема 8. Судова влада і конституційний контроль у сфері захисту прав людини	12	2	2			8	12		2			10
Тема 9. Інституційні та позасудові механізми захисту прав людини	12	2	2			8	12	2				10
Тема 10. Сучасні виклики та перспективи розвитку національної системи захисту прав людини	12	2	2			8	12		2			10
Усього годин	120	20	20		22	98	120	10	10		22	98

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			Денна форма	Заочна форма	
1	Генезис прав людини. Основні принципи захисту прав людини. Література: за переліком	Характеристика сучасних концепцій міжнародного права прав людини. Визначення співвідношення правового статусу людини та громадянина так критерії класифікації прав людини. Визначення системи імплементації міжнародно – правових стандартів прав людини в законодавство України.			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13 РН 14 РН 15
2	Універсальні міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх нормативне забезпечення Література: за переліком	Загальна характеристика основних міжнародно-правових джерел захисту прав людини та їх нормативне забезпечення			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13 РН 14 РН 15
3	Міжнародна політика захисту прав людини в умовах глобалізації Література: за переліком	Визначення сучасні міжнародно-правові кодифікації системи захисту прав людини міжнародні контролюючі органи за дотриманням міжнародних стандартів з прав людини у рамках міжнародних організацій			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13 РН 14 РН 15
4	Сучасний стан системи захисту прав людини на європейському рівні.	Визначення сучасних тенденцій системи захисту			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7

	Література: за переліком	прав людини на європейському рівні. Контрольний механізм за дотриманням прав людини в рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі.			PH 10 PH 12 PH 13 PH 14 PH 15
5	Європейський суд з прав людини як механізм захисту прав людини. Література: за переліком	Поглиблення знань поняття, порядок утворення, склад та внутрішня структура Європейського суду з прав людини Визначення проблем, що виникають при виконанні рішень ЄСПЛ проти України.			PH 1 PH 2 PH 6 PH 7 PH 10 PH 12 PH 13 PH 14 PH 15
6	Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та механізм контролю за їх виконанням Література: за переліком	Опанування системи моніторингу щодо дотримання прав людини в Україні міжнародними організаціями. Функціонування механізму контролю у сфері захисту прав людини в Україні.			PH 1 PH 2 PH 6 PH 7 PH 10 PH 12 PH 13 PH 14 PH 15
7	Конституційні основи національної системи захисту прав людини Література: за переліком	Визначення актуальних інституційних конституційних понять щодо інтегративна основа системи прав людини: пряма дія, верховенство права, співвідношення з міжнародними договорами.			PH 1 PH 2 PH 6 PH 7 PH 10 PH 12 PH 13 PH 14 PH 15
8	Судова влада і конституційний контроль у сфері захисту прав людини Література: за переліком	Здійснення порівняльного аналізу: конституційний контроль у країнах ЄС та			PH 1 PH 2 PH 6 PH 7 PH 10

		можливості для України. рішень ЄСПЛ на національну судову практику: обов'язковість, проблеми імплементації та доктрина «конституційного діалогу». Порівняльний аналіз: конституційний контроль у країнах ЄС та можливості для України.			РН 12 РН 13 РН 14 РН 15
9	Інституційні та позасудові механізми захисту прав людини Література: за переліком	Визначення актуальних інституційних та позасудових механізмів захисту прав людини за національною системою			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13 РН 14 РН 15
10	Сучасні виклики та перспективи розвитку національної системи захисту прав людини Література: за переліком	Актуалізація національних механізмів захисту прав людини в умовах війни: практика ЄСПЛ і національних судів, проблеми обмеження прав і збереження верховенства права			РН 1 РН 2 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13 РН 14 РН 15

6. Самостійна робота

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	20	30
2	Підготовка до практичних/семінарських занять	38	48
3	Виконання індивідуальних завдань (тези, реферати, презентації, аналітичні довідки)	22	22
4	Підготовка до екзамену	-	-
Разом		80	100

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання до змістового модуля 1

Підготувати презентацію на одну за темами освітнього компоненту

Індивідуальне завдання до змістового модуля 2

Підготувати реферат (тези доповіді, статтю) за актуальним питанням у сфері реформування судових та правоохоронних органів з урахуванням світового досвіду.

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання. Важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані з вирішенням конкретних практичних ситуацій щодо виконання правничої професійної діяльності.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з літературою (читання, переказ, складання плану, конспектування, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація.

1.3. **Практичні:** практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. **Метод порівняльного правознавства (компаративний метод)** – полягає у вивченні та використанні правового регулювання схожих правовідносин у різних правопорядках та правових системах з урахуванням не лише юридичного змісту того чи іншого правового інституту, а й причини його появи в конкретній національній правовій системі та форми історичного розвитку. Це дозволяє визначити універсальні та специфічні закономірності розвитку правових явищ.

2.2. **Метод комплексного аналізу** – ґрунтується на одночасному використанні для вирішення конкретного завдання наукового інструментарію, що використовується декількома різними науками, наприклад юриспруденції та інформатики.

2.3. **Метод системного аналізу** – ґрунтується на розгляді конкретного явища, як певної системи, в якій складові частини (елементи) функціонують з певною метою. Сутність полягає у виявленні елементів та взаємозв'язків між ними з метою подальшого аналізу їх взаємодії.

2.4. **Метод конкретних соціологічних досліджень** – полягає у використанні аналізу статистичних даних, у тому числі і даних судової, правозахисної та правозастосовної статистики тощо.

2.5. **Історичний метод** - ґрунтується на вивченні історії становлення та розвитку того чи іншого правового інституту, поняття, категорії тощо .

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності аспірантів..

- 3.1. **Проблемний** (чи проблемно-інформаційний)
- 3.2. **Частково-пошуковий (евристичний)**
- 3.3. **Репродуктивний**
- 3.4. **Пояснювально-демонстративний**

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, диспути, круглі столи, використання проблемних ситуацій, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво здобувачів (кооперація).

9. Методи контролю

Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, а також за результатами модульних контрольних робіт та виконання завдань для самостійної роботи.

Полікритеріальна оцінка поточної роботи здобувачів:

- рівень знань, продемонстрований на семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання :

- навчально-дослідна робота;
- навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності		Критерії оцінювання
за шкалою від 1 до 5	за шкалою від 1 до 10	
5	9-10	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання.
4	7-8	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань,

		використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань.
3	5-6	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань.
2	3-4	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань.
1	1-2	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали
1	належне оформлення	0,5
2	достовірність та актуальність матеріалу	0,5
3	наявність ґрунтовних висновків	1
4	наявність списку літературних джерел	0,5
5	грамотна і аргументована презентація матеріалу	0,5
Усього		3

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Тема 1	4		4
Тема 2	4		4
Тема 3	5		4
Тема 4	5		4
Тема 5	5		4
Тема 6	5		4
Тема 7	5		4
Тема 8	5		4
Тема 9	5		4
Тема 10	5		4
ІНДЗ 1	22		40
екзамен	30	1	20
Підсумок	120	4	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet.

13. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 7 листопада 1997 року (Витяг) Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 69-77.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 07.11.2019)
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 08.09.19)
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р., з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11 та № 14 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 8.02.2020)
6. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) 13 грудня 2006 р. Офіційний вісник України. 2010.
7. Конвенція про рабство від 25 вересня 1926 року із змінами, внесеними Протоколом від 7 грудня 1953 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161_19.
8. Конвенція про статус апатридів від 28 вересня 1954 року. Офіційний вісник України. 2013. № 51 / № 12. ст. 450. Стор. 447. Ст. 1875. 20.
9. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_011
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Резолюція 2200А Генеральної Асамблеї ООН. 16 грудня 1966. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення 08.02.20)

11. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042 7. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 року Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3381. 8. Конвенція про статус апатридів. Міжнародний договір від 28 вересня 1954 року (Витяг). Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2001. № 11. С. 131-139.

12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 17 липня 2006 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 30. Ст. 260.

13. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року (зі змінами і допов.). Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст. 1.

14. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 року (зі змінами і допов.). Відомості Верховної Ради України. 2005. № 52. Ст. 561.

15. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 10. Ст. 45.

16. Протокол N 14 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який змінює контрольну систему Конвенції URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_527#Text (дата звернення 8.02.2020)

17. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення 8.02.2020)

18. Статут ООН від 26 червня 1945 р. Міжнародні документи. Організація об'єднаних націй (ООН).

Навчальна та навчально-методична література:

1. Захист інтересів держави в Європейському суді. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: https://minjust.gov.ua/cat_9329 23. Збірники витягів з рішень Європейського суду з прав людини, рекомендованих для вивчення при підготовці до письмового анонімного тестування у межах іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді (станом на січень 2020 року). URL: <http://nsj.gov.ua/ua/science/prints/890-1/>

2. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.

3. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб. / Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, Є.М. Щербина. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.

4. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.

5. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

6. ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ, ПОРУШЕНОГО ЧЕРЕЗ АГРЕСІЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ. Андрій Кошман Національний експерт Липень 2022
This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the EU Project Pravo - Justice and do not necessarily reflect the views of the European Union .
<https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/630/f18/bce/630f18bceed41958789112.pdf>

7. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини: навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.

8. Петрецька Н.І. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник за заг. ред. Н.І. Петрецької, Ю.М.Бисаги. Херсон. Видавничий дім "Гельветика", 2018. 482 с.

9. Посібник із судової практики Європейської конвенції з прав людини Застосування норм законодавства Європейського Союзу у практиці Європейського суду з прав людини Оновлено 31 серпня 2024 року
https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_eu_law_in_echr_case-law_ukr

10. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.]; передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

11. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення = Case-Law of ECHR on Hr'S Protection of Vulnerable People and Groups: навч. посіб. / О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ : МНТУ, 2019. 310 с.

12. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 208 с.

13. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини. Видавництво «Право», 2019. 310 с.

14. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 168 с.
https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>

2. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>

3. Офіційне інтернет-представництво Президента України : веб-сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. URL: <http://www.csi.org.ua>.

6. Права людини в Україні : інформаційний портал Харківської правозахисної

групи. URL: <http://khpg.org>

7. Професійна юридична система МЕГА-НАУ. URL: <http://zakon.nau.ua/>

8. Судова влада України : офіційний веб-портал. URL: <http://court.gov.ua/>

9. Українська Гельсінська спілка з прав людини : офіц. сайт. URL:

<http://helsinki.org.ua>

10. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини : офіц. сайт. URL:

<http://www.ombudsman.gov.ua>

11. Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.

URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

12. European Court of Human Rights Council of Europe [Європейський суд з прав людини : офіц. сайт]. URL: <http://www.echr.coe.int/echr>

13. HealthRights : портал захисту прав пацієнтів. URL: www.healthrights.in

14. Human Rights Education : інформаційний ресурс Регіон. Інформ. Центру для Схід. Європи ООН. URL: www.humanrightseducation.info

15. Політика навчальної дисципліни

Політики навчальної дисципліни враховує норми законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту Університету та інших нормативних документів.

1. **Академічна доброчесність** здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

• **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

• **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут:

Анкетування з академічної доброчесності: <https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGialYklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти
<https://www.EduHub.in.ua> – Освітній Хаб